

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštne stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šestertopno petitevsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

Domače in razne novice.

Slovenski stariši, pozor! — Zdaj je začetek šolskemu letu. Pazite, v kake šole pošljete svoje otročiče. Celó nasprotniki že spoznavajo, da v Gorici mora vsakdo znati slovenski. Mi pa pravimo, da brez slovenščine bo mogel izhajati le redkokdo, brez laščine pa lahko skoro vsakdo. Kolikor laščine morebiti kdo slučajno potrebuje v Gorici, toliko se je gotovo nauči na ulici. — Zató naj vsak Slovenec pošlje svoje otroke v slovenske šole. Na to naj pazijo tudi vsi rodoljubi v Gorici.

„Slogina“ šestrazredna šola prične v ponedeljek. Vpisovanje se bo vršilo že jutri predpoldne in popoldne v ulici sv. Klare in Barzellini. V ponedeljek ob 8. zjutraj bo sv. maša v cerkvi M. D. Imakulate v Glediški ulici, potem se bo nadaljevalo vpisovanje. Redna šola prične v torek.

Tretji otroški vrt društva „Sloga“ silno bode v oči naše nasprotnike. Zató bi ga radi zabranili, ako bi to bilo le mogoče. — Ali ker je bil v istih prostorih še pred par leti mestni laški otroški vrt (ali zabavišče), ne bo mogoče delati ovir slovenskemu, ker „Sloga“ je prostore veliko preuredila in zboljšala. — V ponedeljek jih je pregledala komisija z magistrata.

Ta otroški vrt je prav na lepem kraju za ves del mesta „pod Kapelo“; nahaja se na levem voglu iz ulice Formica proti Kostanjevici. — Vsak Slovenec v istem delu mesta naj pazi na to, da bo to zabavišče kmalu polno. Pričetek naznanimo pozneje.

In che paese siamo? — V kaki deželi smo? Takó upraša predzadnji „Corriere“, ker je baje nekdo zapazil pri goriškem brzojavnem uradu tudi slovenske tiskalice. — Kolika predrznost! Brzojavni urad ima v svojem okrožju trikrat več Slovencev nego Lahov, ima več opravila s Slovenci nego z Lahi, a „Corriere“ se drzne uprašati: „in che paese siamo?“ ako se tamkaj rabijo tudi slovenske tiskalice! — Dà, skrb slovenskega prebivalstva bode, da se bodo vedno rabile tudi slovenske tiskalice. Ako leže na mizi laške, imajo tam prostora tudi slovenske, da vsakdo lahko po svoji volji rabi te ali one. — Enako je s potrdilnimi listi pri pošti. Ako ima priporočeno pismo slovenski naslov ali da oddajalec sploh govori slovensko, tedaj naj uradnik vzame potrdilni list s slovenskim besedilom. Na to bo treba delati, da bo „Corriere“ vedel, „in che paese siamo“, namreč, da dežela goriška ni v Kalabriji ali Siciliji!

O goriški gimnaziji nam je došel še sledeči dopis:

„Ker se je navedel v „Primorec“ do sedaj le en slučaj — kar pa ni slučaj, — da se namreč v šolskih izveštjih zaznamuje več Nemcev, nego jih je v resnici, pošljem Vam jaz še drug slučaj.

V letošnjem VIII. gimn. razredu sta bila le dva Nemca, a v statistiki so zaznamovani trije, Italijanov oziroma Furlanov pa šest. Za Nemca je štet (po svojem bratu znani) K. Niederkorn, ki je pa odločen Lah! Kaj pa še v drugih razredih!

Še drug neodpušljiv pregrešek se je vrinil vede ali nevede v letošnje gimn. izveštje. Čudno je, kako so mogli pregledati osmošolcu J. Batističu odliko v semestralnem spričevalu. Šele, ko je B. opozoril g. razrednika, da redi dajo odliko, se je ta začudil in mu prepisal novo spričevalo, a v izveštju se ni dalo več popravljati, ker je bilo že tiskano.

Še nekaj novega se vidi v letošnjem izveštju, — imena rojstnih krajev so pri vseh dijakih izpuščena. Čemu to? Morda radi preprirov, ki so bili vedno radi pisave slovenskih krajevnih imen? A to ni še zadostiven vzrok! Gotovo so vsi dijaki nezadovoljni s tem novim ukrepom, stariši pa tudi! Kaj pa koristi suho ime, ako se niti ne vé, od kod da je kak dijak?!

Kedaj pa bode pozidan ali popravljen zid pri ženskem učiteljskem izobraževališču, kjer ga nadomestuje sedaj par gnilih in umazanih desk?! To je sramota Gorici; kaj takega se more zgoditi in trpeti le v Gorici. Videant consules...!

Osebnostne vesti. — Pri goriškem magistratu so konečno dobili mestnega inženirja; imenovan je bil g. Friderik Picot, ki naj izvleče iz zadreg naše mestne očete. Dvomimo, da bi se mu to posrečilo.

— Službo učiteljice na dekliški vadnici v Gorici (na mesto pokojne Waller) je dobila g.čna Holzinger iz Gradca, hči bivšega ravnatelja goriške gimnazije. To nepričakovano imenovanje nas je vse jako iznenadilo. Ali ni bilo v deželi nobene druge sposobne moči? Kaj pomeni tako vrivanje iz „najnemškejšega“ mesta? Ali pač, skoro bi pozabili, da živimo v času koalicije!

Goriško gledališče. — Zadnja „Soča“ je poročala o mizeriji v goriškem gledališču. Čujte konec! V soboto je bila napovedana z a d n j a predstava. Človek bi mislil, da vsaj zadnjič bo dostojna udeležba. Ali nič tega! Došlo je takó pičlo število ljudi, da je bila predstava odpovedana; došleci so prejeli svoj denar nazaj. Zdaj vedó tudi došli „umetniki“ iz Italije, kakošno je „italijanstvo“ naše Gorice!

Šolska in učna razstava, katera je bila učeraj otvorjena v Gorici, dela vso čast prirejalcem in tistim, ki so največ storili za njo. Med te se sme postaviti v prvo vrsto neumorno delavni cesarski svetovalec g. Fran Vodopivec, ki je takorekoč duša cele razstave. Posebno čast mu dela razstava iz goriškega okraja; učitelji in učiteljice tega okraja delajo čast sebi in svojemu nadzorniku s svojo razstavo. — Kdor le more, naj

si ogleda to razstavo, ki je otvorjena od 8. do 12. in od 3. do 6. popoldne. Vstopnina znaša 10 kr.

Košarska šola na Žagi je v nevarnosti; utegne se preseliti kam v Bolc. Vzrok temu je nestalnost občinskega zastopa, ki je najprej obljubil šolske prostore, a ko je bila šola dovoljena, je odmaknil svoj prejšnji sklep. To je vzrok, da Žagarji šole najbrže ne dobé.

„Umetniška“ (!) razstava naših Lahov bi imela biti zaključena že v nedeljo. Ali ker je bilo do onega dne še takó malo dohodkov, da bi pokrili komaj polovico stroškov, so čas podaljšali, češ, kar dobimo, bo dobro. Zlasti pa naša laška gospoda upa dobiti veliko desetice od naše mladine v začetku šolskega teta. Nadeja se tudi, da bodo šolske oblasti kar cele zavode silile v razstavo. Bomo videli, v koliko se ji izpolnijo te želje. Vsekakor bi morali protestovati proti temu, da bi se od katerekoli strani vplivalo na mladino! Protislovenski strankarski nameni so očitni; zató ne zaslužijo nikake podpore od strani, ki morajo stati — nad strankami. Rekli smo!

Nesreče. — Vojak A. Valas iz Loga je šel v ponedeljek jutro čez Predel k svojemu lovskemu bataljonu na Trebiž. Na cesti proti Rajblju se je prekucnil v neko brezno in si zlomil vrat, da je ostal na mestu mrtev. Prenesli so ga na rajbeljsko pokopališče. — Star je bil 24 let. Bil je baje pijan. Na Predelu je pil žganje.

— V Prvačini so neki otroci dobili dinamit in se z njim igrali. To je opazil 19-letni Anton Gregorič in iztrgal dinamit iz rok jednemu otroku. Ali stisnil je preveč, da se je užgal; odtrgal mu je več prstov desne roke. — Dinamit so donesli najbrže prvaški delavci s Štajerskega.

— V petek večer je neki Goričan povozil v Sv. Lovrencu pri Muši nekega otroka.

— Goriška gospa „Eco“ je dobila mrzlico vsled neke notice v „Slovenec“ in „Soči“. Začela je divjati. Modri zdravniki pravijo, da bolezen je postala neozdravljiva. Velika nesreča za Gorico!

V Korminu so 4. t. m. po noči s kamenjen napadli zastopnika laške železnice „Rete Adriatica“ g. Sessinija. Kako kričanje o „slovenski surovosti“ bi se razlegalo po lahonskih listih, ako bi se bilo kaj enakega zgodilo v kakem slovenskem kraju!

Izpod Sv. Križa (na Vipavskem). — „Letina tu pri nas bode povsem pičla. Dolgo trajajoča suša uničila je skoro polovico vseh poljskih pridelkov. Preobilno pomladno deževje ob času cvetja je skrčilo vinski pridelek. Vinske kapljice torej ne bode veliko. A če nas Bog varuje pred vremenskimi nezdami, bode izvrstna.

Mnogim gospodom zavarovalcem neke tuje banke uhaja čas zavarovalnine. In kaj storé! Obnove obrok prav s to banko. Čemu podpirati nam toli nasproten narod! Zakaj

raje ne prestopiti k „Slaviji“, katera sprejme v zavarovanje pod ugodnejšimi in cenejimi pogoji?

Pa tudi naše „Bralno društvo“ v Sv. Križu se še dovoljno razvija. Preteklo leto je pognalo iz svojega šibkega stebelca krásno cvetko v podobi veselice. A sedaj žuga jo pokončati slana pozabljivost. Upamo pa, da nas v kratkem času iznenadi z enako prikaznijo. Ako se to dogodi v sedanjem, poznem jesenskem času, ne bode li umestno, zabelježiti jo v knjigo spominov?

Pa še nekaj za smeh: V dan volitve deželnega poslanca v veleposestvu se je dogodilo nekaj prav smešnega. Neki volilec (imé in kraj ostanita neznana) je zahteval nagrado pri oddaji glasú. A ker zahtevane nagrade od nikoder ni bilo, zapustil je volilno dvorano. Kaj ne, dragi čitatelj! tako zahteva omika že pojemajočega devetnajstega stoletja! (Kaj hočete, izjeme so pač povsod! Upamo pa, da bodo čedalje redkejše. Uredn.)

Selski.

Iz Šturij pri Ajdovščini. — V noči 29.—30. avg. ulomil je drzen tat v tukajšnje župnišče, kjer je v pritlični pisarni okral blagajnico različnega uradnega denarja v okrogli svoti 290 gld., nekaj drobiža pustivši. Cerkvene dragocenosti v omari in druga pisma pustil je pri miru. Pomagal si je s 3 žepenkami. V drugi sobi poleg kuhinje, koje vrata je dvignil, nabral si je bil od gosp. župnika sestre različne prtenine, štok cukra in zapечатeno steklenico pelinovca. Obuvši si njene nove čevlje, pustil je svoje pred kladnico, istotako sveženj blaga. Psi si je vedel utolažiti, kajti ni lajal. Burja je zeló pihala.

Iz Šebrelj, 30. avgusta. — Na večer 16. t. m. smo sprejeli z velikim veseljem prijazne sosede iz Cerknega s čast. gosp. kapelanom Šmidom in g. Razpetom, vikarjem orehovskim. Še poprej smo bili že pozdravili od druge strani došle Čepovance, ki so nas obiskali, ne strašeč se dolge in strme poti. Zajedno v družbi s temi nas je prijetno iznenadil še drug odličen gost, veleč. gosp. prof. Šantel z blagorodno svojo družino. Izredna čast naši vasi, da je mogla pozdraviti v svoji sredini tako vrlega narodnjaka.

Ko so se zbrali že dokaj pozno vsi došleci, razvedrovali so na krásno opravljenem odru, ki je nosil napis „V spomin desetletnice kmetijskega bralnega društva v Šebreljah“, domači pevci, kojim bode pač dosti hvale, ako povem, da jim je vodja prečast. g. Janez Kokošar, znani cerkveni skladatelj in strokovnjak v glasbi. Izmej pesmij, ki so se proizvajale mej veselico, naj omenim le krásno zborá: „Slován na dan!“ in „Nazaj v planinski raj“, ki sta se na občo željo ponavljala. Kot dramatičen prizor, ki je pri kmeti veselici neizogiben, predstavljal se je — „Prodani prstan“ — ki je umetniško zadovoljil, in, kakor upamo, tudi koristil s svojim antisemitskim smerom.

Pri prijetni prosti zabavi prebrali ste se častitki bralnih društev podmelškega in idrijskega; zadoneli so jima živio-klici. Glasili so se mej tudi spevi zbranih pevcev domačih, cerkljanskih in čepovanskih. Poslednji so razveseljevali še prihodnji dan navzočnike.

Kaj naj rečem h koncu? — Bil je to res vesel dogodek, a nadejamo se, da bode imel za našo vas tudi pomen, kakoršnega mu želimo vsi, da bi se Šebreljci, ki sicer

ne dremljejo, popeli še do više splošne omike in krepke narodne zavesti. Bog daj!

Iz črniške županije. — Potem, ko sta že sporočala „Slovenec“ in „Primorski List“ svojim čitateljem, — povej tudi ti cenjeni „Primorec“, svojim naročnikom nekaj o sloveja v nem plesu dorenberško-črniškega oddelka veteranskega društva.

Meseca aprila t. l. objavila je „Soča“ sklep našega vrlega županstva, da vsaj letošnje leto ne dovoli povsem škodljivega in nevarnega javnega plesa; seosebno ker smo imeli letos sv. misijon. Cenjena „Soča“ je to vest objavila, da bi tudi druga županstva k temu spodbudila. In glej! Namen je bil dosežen. Vsa podčavenska županstva, razun jednega — so temu pritrdila. No umevno je, da vsled tega sklepa je naša mladina nehote prihranila nekaj kron. A ti siloma prihranjeni in krvavo zasluženi groši so najbrže vzbudili nekterim skomino. Kako si pa pomagati?

Podčavenski župani so možje; ne dajo se tako lahko omajati v svojih sklepih. Bliža se rojstni dan presv. cesarja. Ali bi se ne dala ta prilika porabiti? Mesto 18. se obhaja lahko ta slavnost 19. avgusta, ker je nedelja. Obležemo veteransko obleko, proglasimo, obhajati slavnost rojstnega dne Nj. Veličanstva v podčavenski metropoli Črniče, županstvo se ne drzne ustavljati taki slavnosti in prvotni namen je dosežen.

Ko je pa glavni namen slavnosti — javni ples — bolj in bolj lezel na površje in se je slednjič naravnost sporočilo županstvu, — da nekogi potrebujejo tiste groše, tedaj gosp. dekan odpové sv. mašo in starešinstvo se ustavi j a v n e m u p l e s u, ker poslednje je dobro vedelo, da se s tem rani disciplina, verski čut ljudstva in razdraži mladina, da po njih zgledu tudi ona zahteva j a v n i p l e s. Toda vse zastoj! Cesarjeva slavnost se mora vršiti s plesom; sama sv. maša, — koja je sicer gosp. dekan odpovedal — ne nese.

Slavnost napraviti v dorenberško-prvaškem županstvu zopet ne kaže; saj tam rajajo že od kar so prve češnje poslali na Dunaj. V ta namen porabijo odsotnost g. župana; naredijo pritožbo na dež. odbor in s pomočjo menda laških odbornikov dosežejo svoj namen — javni ples, a grošev menda je bilo malo. Res obžalovati je bilo to postopanje, kot tudi sam njih vrli predsednik v Gorici. S tem je društvo — ki je sicer hvalevredno — mnogo zgubilo v vsakem oziru.

Dostavek uredništva. — Ne poznamo odnošajev, ki vladajo v omenjenem veteranskem društvu. Vendar se nam zdi huda obsodba, da bi bili prirejalci hlepeli po prihranjenih kronah, kajti od plesa samega bi pač nihče ne smel imeti dobička, pač pa društvo. — Nam se zdi, da je uzroka iskati drugod, namreč v tisti zastareli misli, da brez plesa ne more biti prave zabave, prave slavnosti, dasi je težko umeti, kakó se strinjata pojma: veterani in ples. Upamo pa, da taka misel o pravi, prijetni zabavi polagoma izgine, saj je že dandanes velika večina zabav brez plesa.

Iz Cerkna, 12. sept. — Iskrena želja cerkljanskih rodoljubov se je izpolnila. Na tihem prišel je k nam veleučeni gospod dr. A. Gregorčič, državni poslanec, dne 9. t. m. okoli šeste ure zvečer. Na potu iz Gorice obiskal je župnega upravitelja v Čepovanu in prijatelja v Idrijski dolini. Dasi smo ob svojem času gojili srčne želje, da bi se tudi

pri nas vršil volilni shod, vendar za letos to ni bilo mogoče. Da bi pa naš velezaslužni državni poslanec vsaj deloma vgodil občni želji tukajšnjih častitih gospodov duhovnikov in drugih rodoljubov, prišel je ta dan v Cerkno.

Dne 10. t. m. je bila volitev cestnega odbora. Ker so bili v občinski pisarnici zbrani vsi župani in podžupani cerkljanskega sodnijskega okraja, želel je gospod poslanec, se jim predstaviti. Po končani volitvi vršil se je domači razgovor. Volilci so različna vprašanja stavili na državnega poslanca, ki je na vse odgovoril. V prvi vrsti sukal se je pogovor o gospodarskih uprašanjih. Pritoževali so se volilci, kako se je na cerkljanskem začela širiti nemščina in da pošiljajo uradnike v Cerkno, ki ne znajo družega, kakor italijanščino. Splošna obsodba in vidna vznemirljivost je sledila tem pritožbam. Sosebno gg. Aloj. R a v n i k a r, jagerski in šebreljski podžupan so se bitko pritoževali o čedalje bolj propadajočemu kmetijstvu in da je skrajni čas, da bi državni poslanci svojo pozornost na njo obračali. Gospod državni poslanec omenjal je davčne reforme in kmetijskih zavarovalnic ter nekih načrtov, katere misli predložiti vlada zbornici z opazko, da pa ni upanja, da bi tako kmalu se te stvari izvršile, kajti državni voz se silno počasi pomika. Zagotavlja pa, da bode pa po svojih skromnih močeh kar mogoče se trudil in pri vsaki priložnosti svoj glas povzdignil, ali pravi — „o b e č u j e m p a n i č e s a r, ker oblast imajo drugi v rokah in ne državni poslanci. Prosim pa, vse krivice, ki so godé po uradnih, naznanite mi jih. Sosebno dotične uradne akte pošljite mi po pošti“. Konečno se g. Ravnikar zahvali s prisrčnimi besedami g. državnemu poslancu, ker tako krepko in odločno zastopa svoje volilce, ter izrazi željo, da bi kmalu se zopet videli v Cerknem pri kakem slovesnem volilnem shodu, in pozivljajoč navzoče k navadnemu izrazu navdušenja in odobravanja, zakličejo vsi „živio“. Dà, današnji dan jasno spričuje, kako dobro de volilec, ako vidijo svojega poslanca pred seboj, ki se za vse zanima in tako prijazno z vsakim kmetom občuje. Naši kmetje niso bili vajeni takemu vljudnemu in prisrčnemu obnašanju, zato so pa jednoglasno odobrvali rekoč: „Tako mora delati poslanec, ne obljubovati in nič storiti, nego nič obečati in veliko delati in za vse se zanimati“..... „To je lepo, da z vsakim govori“..... Različne opazke pri tem razgovoru od strani navadnih kmetov tudi jasno govoré, da krščansko-socijalni program je prvi in pglavitni, in tega programa se moramo okleniti, ako hočemo socijalni družbi priboriti gmotne in dušne prostosti, sploh boljših časov. Dne 11. t. m. je odšel g. poslanec čez Hladije na Kranjsko. Spremljal ga je g. dekan.

Iz ptujske okolice na Štajerskem, 2. sept. — Ko sem prišel danes v Ptuj po opravilih, imel sem čas, da sem obiskal svojega prijatelja, sedaj vojaka pri vajah v Dominikanski vojašnici. Ko sva se pogovorila potrebno, povabim ga, naj pride popoldne, kadar bo prost, na moj dom, da ga spijeva par kupic na srečno snidenje. Ali v moje veliko začudenje mi pové, da že cel teden ne sme noben rezervnik iz vojašnice, ker imajo vsi takozvani „Kassernarrest“, to pa zato, ker se je pritožil oskrbnik posestva Statberg g. Bešak, da so mu bila ukradena

jabolka v njegovem sadovnjaku. Krivdo zvrnil je na uboge vojake (rezervnike 4. pionirskega bataljona) ter naznanil to g. četniku Vidakoviču. Ta je brez daljnjega preiskovanja obsodil vse vojake pri sedanjih vajah, da ne smejo do svojega odpusta (torej še kakih 14 dni) zapustiti vojašnice. Da je potrebna kazen za prestop, to je gotovo, da se pa tu tako ostro postopa z ubogimi rezervniki, je pač nekoliko pretirano. Vsakdo si želi po trudapolnem dnevu nekoliko razvedrila, posebno pa še rezervni vojak, ki je vaje prostemu življenju. Kdo vé, kaj je privedlo omenjenega oskrbnika na to, da je zvrnil krivdo na vojake!

Tu se ne jemlje v poštev, da so rezervni vojaki navadno v večini že družinski očetje, a vkljub temu ne pazi se na njihovo zdravje, temuč čez dan se trpinčijo z raznimi težavnimi deli pri vajah, a potem, ko si vsakdo želi razvedrila bodisi pri kupici vina ali pa vsaj — ako denarne razmere ne dopuščajo — vsaj na prostem zraku, se jim odreka še to edino veselje.

Splošna sodba ne samo vojakov, temuč tudi civilnih ljudi je, da pri tukajšnjih rezervnikih ni hudobneža, kakor misli g. oskrbnik. Toda povelje je povelje in mora se izpolniti ter kazen prestati, če tudi dostikrat po nedolžnem!

„P.“

S Tolminskega. — Dne 5. t. m. je imelo „Tolminsko učiteljsko društvo“ svoj občni zbor. Zbralo se je precejšnje število učiteljev in to tem ložje, ker je bila naslednji dan uradna učiteljska konferenca. Ob 4. popoldne otvori zborovanje predsednik g. Ivan Krajnik z lepim nagovorom, v katerem je pojasnjeval uspehe učiteljskih društev in učiteljske „Zaveze“ glede pravic in ugleda učiteljstva. Odbor je nadalje pojasnjeval neke navskrižnosti radi spominske plošče v Cerknem rajn. vitezu Močniku. Občni zbor je pripoznal, da je odbor popolnoma pravilno postopal. K sklepu je sledila volitev novega odbora, katere izid je bil ta, da se je cel odbor za letošnje leto prestavil v kobarško dolino.

Tisti večer sviral je domač orhester, kateri obstoji iz mnogih učiteljskih močij, v prostorih g. O. Gabrščka došlim učiteljem v zabavo. V veži pa, tik sobe, kjer je godel orhester, igrali so nekateri c. kr. uradniki nalašč „moro“ in to tako glasno, da so celo godbo prekričali. Avita cultura!! (Zares izboren ukus pri svojih zabavah imajo nekateri gospodje uradniki. Celó v laških krajih je v vseh boljših lokalih prepovedana tista igra, a v Tolminu nadlegujejo ž njo občinstvo c. kr. uradniki! O, kakó krotko je naše slovensko ljudstvo! Uredn.) Naš kolegijalni g. nadzornik je prišel tudi poslušat godbo, a ni prišel v sobo k učiteljem, ni prisedel k njim, da bi se z njimi kaj razgovarjal, kakor delajo drugi šolski nadzorniki, ampak prisedel je raje k zabavljajočim gospodom in se učil igrati „moro“. Ali se jo je dobro navadil, da jo bo prihodnje leto tudi on igral, tega ne vemo. (V tej zadevi smo prejeli še veliko ostrejši dopis, ki postavlja za vzgled cesarskega svetovalca g. Fr. Vodopivca v Gorici, ki gori in neumorno deluje za napredek šolstva in blagor učiteljstva, prihaja k vsem učiteljskim zborom itd. in je res voditelj, oče učiteljstvu svojega okraja. — K temu dostavljamo mi: Ta paralela je do pičice resnična. Kdor si je

ogledal letošnjo učno razstavo, je opazil takoj velikanski razloček med goriškim in tolminkim okrajem. Uredn.)

Slovensko ferijalno društvo „Savä.“ se je na občnem zboru dne 1. septembra tako-le konstituiralo: Predsednik: Vlad. Ravnihar, cand. jur. Podpredsednik: Filip Gorup, cand. phil. Alojz Kokalj, cand. jur. Tajnik: Viktor Sušnik, stud. jur. Blagajnik: Jos. Mazi, stud. techn. Odborniki: Dav. Zwitter, stud. jur., Jos. Omersa, stud. ing., Ivan Orožen, cand. med., Rud. Gruntar, cand. jur., Jos. Prevec, stud. jur., Val. Prevec, stud. jur., Osk. Dev, cand. jur., Al. Bizjak, stud. jur., Jos. Žilih, stud. phil., Jan. Vencajz, cand. jur. Preglednika: Ivan Toporiš, cand. jur., Fran Volk, stud. mont.

S Kranjskega, 9. sept. — V nekaterih zadnjih snopičih „Sl. knjižnice“ zapazil sem na platnicah neko pojasnilo, katero se začne v veliko moje začudenje z besedami: „Veliko gg. naročnikov je zaostalo z naročnino, kar nam še bolj ovira nadaljevanje tem prekristnim podjetjem, i. t. d.“ — Kaj bi človek rekel k temu? Obžalovati jo po vsej pravici, da se kaj takega čuje. Nikdar bi ne bil mislil, da bodo zavedni Slovenci tako mrzlo podpirali „Sl. knj.“. Kaj je temu vzrok? Saj vendar Slovenci nimamo še toliko knjig, da bi lahko rekli: dovelj imamo že enakega blaga. Kajti vsakdo mi mora pritrčiti, ako rečem, da smo še daleč za drugimi narodi. Zato je želeli, da se ravno „Sl. k.“ vdomači med našim ljudstvom. Cena je nizka dovelj in le po ti poti je mogoče, spraviti mnogo prekristnega berila med narod. G. urednik pravi med drugim tudi, da: „ko bi vsi naročniki storili svojo dolžnost, bi vsaj denarnega primankljeja ne bilo!“ Vsak delavec je vreden plačila, še mnogo več je pa vreden oni, kdor dela z blagimi nameni za narod. Zapomnite si to, kasni naročniki (plačniki)! Ob ednem morajo pa taki naročniki tudi pomisliti, da bodo oni krivi, ako se prigodi, da mlado to podjetje zapade smrti.

Dalje pravi g. urednik, da „do petdesetega snopiča hoče vstrajati, naj bode kakorkoli, in potem, če ne bode imel dovelj podpore, moral bo prenehati“. Jaz upam, da poslednje se vendar ne zgodi, ker računati nam je vendar na naše razumnost, katero bode razširjalo „Sl. kn.“ med narod.

Škoda bi bila, ako bi prenehalo to podjetje, ker za tako male krajcarje ni nikjer dobiti toliko prijetnega berila. V nekemu listu „Soče“ berem tudi, da je zadnja povest „Zaobljuba“ že skoraj vsa razprodana. To pa naj bode tudi migljaj uredništvu „Sl. k.“, da le prijetne povesti narod rad bere. Ker je „Sl. k.“ namenjena prostemu narodu v prvi vrsti, zato naj se pazi na to, da se bodo izdajale tudi lahko umljive povesti. Tudi je moja misel ta, da bi bilo mnogo pripravnejše, ako bi na straneh „knjižnice“ bile zaporedne številke vsaj od ednega četrletja skupaj, da bi radi veznine bolj pravno bilo. Vsak prijatelj knjig želi imeti knjigo vezano, da se ne pokonča prehitro. Pri „Sl. k.“ pa je ravno to skoraj nemogoče, ker je vsak snopič za se.*)

*) Menimo, da skupnega vezila nekotikih snopičev pač nič ne ovira. Zaporednih strani ni neobhodno potreba. Uredn.

V omenjenem pojasnilu navedeni so tudi nekteri kraji, v katerih so rodoljubi „Sl. kn.“ povoljno razširili, in ti so: Sežana, Divača, Bolec, Kranj, Celje, Trst in Ljubljana. Kje pa je Kamnik, Novo mesto, Postojna, Črnomelj, Žuženberk, Loka, Litija? Li tu ni mogoče „Sl. k.“ povoljno razširiti? Mar tu ni delavnih mož. Iz lastne skušnje vem, da je potreba le pokazati to delce kakemu prijatelju, in pridobljen je, da se naroči. Vsakdo pa izmed naročnikov ima kakega znanca, komur „Sl. knj.“ ni znana; pokaže naj mu jo in skoraj gotovo se naroči. Le kakih 300 naročnikov še manjka in obstoj bi bil zagotovljen. Upati je torej, da se vsakdo potruji, da stori svojo dolžnost, da bode kmalo g. urednik z veselejším poročilom pred nami. (Hvala tudi za priporočila v zasebnem pismu. Težko bo kaj! Razredba ostane dosedanja! Uredn.)

J. M. Krivčev.

Iz Ljubljane, 2. septembra. (Izv. dop.) — Društvo „Radogoj“ je letos dovolilo petim dijakom po 200 gld. in štirim po 100 gld. Pri dotični seji je odbor „Radogojev“ jako umestno obsodil borenje mej dijaki in sklenil, da društvo ne bode podpiralo nikogar, ki bi se dvobojoval, ali se potegoval za borenje. Ta sklep nekaterim dijakom ni bil prav po volji, ali kaj se hoče, društvo, ki podpira dijake, bode pač imelo tudi kaj govoriti. Da borenje ne blaži značajev, to je pač takó jasno, da o tem ni več potreba nikakega oporekanja.

Veselo je pa, da je ta sklep „Radogojevga“ odbora pohvalno omenil celó „Slovenec“, kateri je dosedaj o tem društvu molčal, dasi se mora šteti mej najkoristnejša društva na Slovenskem.

Pa še o neki drugi stvari se zadnji čas „Slovenec“ ujema z narodnjaki. V Ljubljani izhaja neki socijalistični list „Delavec“, ki se pa slučajno tiska v „Narodni Tiskarni“. V tem listu je pa zadnji čas prišlo marsikaj, kar se ne ujema s katoliško vero. Vrhovno vodstvo „Narodne Tiskarne“ nima časa, da bi pregledalo vsak list. Tako je zagledal v „Delavcu“ neki najbrž po nemškem izvirniku slabo preveden članek, v katerem se govori, da je znanost uničila vero v Boga — in še več takih prismodarij. „Slovenec“ je v petek v posebnem članku ožigosal tako pisavo in se obračal naravnost do predsednika „Narodne Tiskarne“, naj gleda, da se take stvari ne bodo več tiskale. Takoj drugi dan je pa „Slov. Narod“ odgovoril, da tudi odbor „Narodne Tiskarne“ tako pisavo obsoja in da bode že gledal, da se take stvari ne bodo več v tiskarni tiskale. V ponedeljek pa „Slovenec“ to izjavo z veseljem jemlje na znanje in celó daje razumeti, da bi s časom bila sprava mogoča. Mi pač le želimo, da bi ta spravljeni duh dolgo vladal, ali upanja nimamo, da se kaj kmalu doseže toli potrebno sporazumljenje.

„Delavec“ se najbrž ne bode dolgo več tiskal v „Narodni Tiskarni“. Seveda s tem list še ne bode uničen, ako mu le ne zmanjka duševne podpore. V tistih krogih, ki izdajajo ta list, se govori, da ga premestijo v Gradec ali v Trst v kako tiskarno. Mej delavskimi krogi pa ga močno razširjajo. Ta list pa ni škodljiv le v verskem, temveč tudi v narodnem oziru, ker pridiguje narodni indiferentizem. K sreči mej Slovenci ta nauk še ne najde dosti privržencev.

— „Narodni Dom“ je dozidan do vrha in začeli so delati streho. Poslopje bode jako impozantno, tako da bodo Slovenci nanj lahko ponosni.

Razgled po svetu.

Presv. cesar je posetil razstavo v Lvovu; tamkaj je bil sijajno sprejet. Vršile so se mnoge bliščeče slavnosti njemu na čast. V torek se je vrnil. Pri odhodu je rekel zbranim dostojanstvenikom: „Dokazali ste, da so oziri na narodne posebnosti in varovanje zgodovinskih tradicij trdno zvezali državo in deželo“.

Na dan godu ruskega carja je bil tamkaj dvorni diné, na kateri je na posebno povabilo prišel tudi vojaški atašé pri ruskem poslanstvu na Dunaju. Mej povabljeni je bil tudi poljski drž. poslanec grof Borkowski. Ta pa ni prišel na diné, ampak se oprostil, češ, da ni povsem zdrav. Ta demonstracija se je splošno razumela in Borkowski je dobil na stotine vizitnic uglednih Poljakov v znak, da odobravajo njegovo postopanje. Stvar obuja veliko senzacijo. Cesarjeva napitnica se je glasila: Pijem na zdravje mojega zvestega prijatelja, Njegovega Velečanstva ruskega carja, katerega naj Bog ohrani.

„Wiener Zeitung“ od 12. t. m. objavlja ročno pismo cesarjevo do namestnika Badenija, v kojem se nalaga poslednjemu, sporočiti vsemu prebivalstvu cesarjevo zahvalo na tolikih ganljivih dokazih patrijotiskega mišljenja in na presrčnem vsprejemu; nadalje objavlja isti list ročno pismo do kneza Sapiche, v katerem izraža vladar svojo zahvalo in popolno priznanje na složnem sodelovanju obeh narodnosti pri deželni razstavi v Lvoru, kar opravičuje nado, da se bode vedno srečneje razvijalo gospodarsko blagostanje prebivalstva.

Izjemno stanje. — 12. t. m. je preteklo leto, od kar velja v Pragi izjemno stanje. Vlada ga ni še odpravila in niti ne misli na to, češ, da niso še izginili uzroki, ki so vlado primorali, da je proglasila izjemno stanje. — No, češkega naroda to ne uniči! Izjemne naredbe pač ne pridobé njegovega srca!

Bolgarska vlada pripravlja neko spomenico o pripoznanju kneza Ferdinanda zakonitim vladarjem Bolgarije. Predloži jo vsem vladam; v Petrograd jo ponese posebna deputacija.

Mirovni kongres. — Po raznih državah se vrše velike jesenske vojaške vaje, v Haagu na Holandskem pa zboruje mirovni kongres in se posvetuje, kakó bi bilo doseči svetovni mir in zagotoviti mejnarodna razsodišča. — Na kak uspeh ne upajmo v sedanjih zdivjanih časih.

Na Bavarskem je prebivalstvo čedalje bolj napeto proti sedanjemu vladarju princu Luitpoldu. Njegovemu sinu Arnulfu so kmetje pobili celó okna, a v Murnanu so vrgli v vodo Luitpoldu kip. Ti čini so naperjeni proti Prusom. Dobro znamenje!

Nemška kultura v Afriki. — Znano je, na kak način sta nemški kancelar Leist in njegov pomočnik Wehlau razširjala v Kamerunu kulturo. Trpinčila sta nesrečne črnce na grozovit način, pobijala ljudi, skrunila žene in otroke. Ves svet je bil tako ogorčen, da se je morala nemška vlada udati splošni nevolji in odstaviti rečena uradnika. Ta dva se bodeta za svoje grozovitosti imela zago-

varjati pred disciplinarnim senatom in ne morda pred sodiščem, tako da se jima gotovo nič žalega ne zgodi. Njiju nasledniki nadaljujejo v tem v Kamerunu začeto delo. Angleški listi poročajo nove podrobnosti o bestijalnem ravnanju nemških uradnikov v Kamerunu, a Nemci se za to nič ne zmenijo.

Anarhisti na Nemškem postajajo čedalje bolj drzni. Ko je te dni bival cesar Viljem v Marienburgu, raztrosili so po celem mestu listke z napisom: „Dol s kraljem, živel anarhija“.

V Londonu je umrl grof Pariški, načelnik bivše vladarske hiše francoske bourbonske in kot tak pretendent za francoski prestol. — Na njegovo mesto je zdaj prišel princ Franc Bourbonski, ki je pa španski general. Ker je Španija priznala francosko ljudovlado, bo moral ali pustiti generalno službo ali pa odpovedati se pravicam do francoskega prestola.

Ruskemu carju se je zdravje zboljšalo. Bolezen v grlu baje ni nevarna. Ta teden se počuti že takó dobrega, da pojde v Spalo.

Arnavti so napadli mesto Sienico v sandžaku novopazarskem (med Srbijo in Črnogoro koncem Bosne), ker so oblasti porabile osmino mesto desetine. Turški vojaki so prihiteli mestu na pomoč.

Rusija in Evropa. — Ruski finančni minister Witte se mudi sedaj v Opatiji, kjer je govoril z nekim berlinskim novinarjem in mu mej drugim rekel: Ruska politika je politika absolutnega miru. Car hoče živeti v miru z vsem svetom. Velika zmota je, če se misli, da bi Rusija iz prijateljstva za Francijo kršila mir ali privolila, da se krši. Če bi Francija začela vojno ali če bi bila kriva, da se začne, bi ne smela računati na pomoč Rusije. Takisto bi Rusija tudi Nemčije ne podpirala, če bi ta začela ali provocirala vojno. Rusija veruje, da je cesarju Viljemu ohranitev miru prav tako pri srci, kakor carju in cesarju Francu Jožefu. Obžalovati je, da se vzlic temu soglasju najmočnejših monarhov nadaljuje priprave za vojno. Kar stori jedna teh držav za svojo vojsko, sili drugo, da stori to isto, da ne zaostane. Tako se sile izrabljajo po nepotrebnem. Rusija ni vzrok tej progresiji oboroževanja, ali primorana je, ravnati se po vzgledu drugih držav. Kolika sreča za vsako državo, da more polovico teh stroškov prihraniti. — Minister je potem govoril o finančnih zadevah in o regulaciji ruske valute, katere se po njegovi sodbi sedaj še ne more lotiti.

Vatikan in Kvirinal. — Mej papeževu in italijansko vlado se je po daljših pogajanjih doseglo porazumljenje glede dveh načeloma važnih zadev. Dne 5. t. m. je izšel kraljev dekret, s katerim se imenuje kardinal Santo Beneškim patrijarhom in se potrdé razni škofje. Tisti dan je izšel tudi papeški breve, s katerim se naroča, naj propaganda fide ustanovi eritrejsko prefekturo s sedežem v Kerunu, ki bo obsegala vse kraje v Afriki, katerih varstvo se je v svoj čas sklenjeni angleško-italijanski pogodbi izročilo Italiji. Zajedno je papež razveljavil vsako tujo jurisdikcijo v teh krajih. Doslej so tod največ uplivali francoski Lazaristi, sedaj pa pridejo na njih mesto zopet italijanski kapucini. Za Italijo je to velika pridobitev.

Izdajatelj in urednik A. Gabršček.
Tiska „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček.

Fužina pri Lokavcu

v najboljšem stanji, z dvema kladvama, z dvema ognjema in z obširno oglenico, odda se pod jako ugodnimi pogoji v najem. Natanjnejši podatki in pogoji pozvedó se pri **D. Godina v Ajdovščini.**

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

Andrej Jakil, tovarnar usnja v Rupi, ima svojo prodajalnico v Gorici na levem voglu s Kornja v Gosposko ulico. Usnje in podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebščine za čevljarje.

Franc Bensa v ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Franjo Jakil

tovarna kož v Rupi p. Miren in zaloga usnja v Gorici Raštel št. 9.

Novine Franc,

mizarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Gorici št. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Ivan Druša

na Travniku, ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Obidič

čevljar v Semeniški ulici št. 4. se priporoča Slovincem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moke, soli in otrobij.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrijanska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici. Prodaja na debelo.

Anton Fon

v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Sloginih“ učnih zavodih.

Anton Koren

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Peter Birska

gostilničar pri veliki cerkvi (Corte Caravaggia št. 4.) priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Ivan Pečenko

veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8, (poleg ljudskega vrta na desno) prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič

za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje, itd. Pisanke in risanke iz do- brega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar se slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblek. Dalje: srajce, spodnje hlače, zavrtnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vso opravo, zlate in sreberne zvezde skratka: vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Obleke po naročilih izdeluje točno in po nizki ceni.